

İLKÖĞRETİM I. ve II. KADEMEDE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNİN AMAÇLARINA GÖRE UYGULANMA DURUMUNUN İNCELENMESİ*

Sinan AYAN **, Kemal TAMER ***

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim I. ve II. kademedeki beden eğitimi dersinin; daha etkin ve yaygın duruma getirilmesinde, gerek programın çocuk gelişimine etkisinin yeniden yapılandırılması çalışmalarına katkıda bulunabilmesi, gerekse dersin hedeflerine daha verimli ulaşabilmesi için beden eğitimi dersinin işlenişinde karşılaşılan problemleri ve öğretmenlerin sınıf öğretmeni veya beden eğitimi öğretmeni olmaları açısından beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamama nedenleri incelenerek, sınıf öğretmenleri ile beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri arasındaki farklar çeşitli istatistiksel işlemler ile değerlendirilmiştir.

Tarama modelindeki bu çalışmanın evrenini, Ankara ilinde faaliyet gösteren, ilköğretim okullarının I. ve II. kademesinde görev yapan 12.605 beden eğitimi ve sınıf öğretmeni, örneklemini ise evrenden tesadüfi olarak seçilen 1576 beden eğitimi ve sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma için gerekli olan verilerin toplanmasında araştırmanın amacına uygun olarak geliştirilen, kapsam ve görünürlük geçerliliği için, alanın uzmanlarının görüş ve önerileri de dikkate alınarak hazırlanan bir anket kullanılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde, SPSS 11.0 (Statistical Package for Social Sciences) istatistik paket programından yararlanılmış, verilerin genel dağılım özelliklerini belirlemek için tanımlayıcı istatistik türlerinden frekans ve yüzde dağılımları kullanılmış, ölçeklerdeki ifadelerle ilişkin görüşlerin ortalama değerleri (\bar{X}) verilmiş, ayrıca parametrik istatistik tekniklerinden t-testi ve faktör analizi kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizi ve yorumlarında, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

Araştırma sonucunda ilköğretim I. ve II. kademedeki; beden eğitimi öğretmeni sayısının yetersiz olduğu, sınıf öğretmenlerinin lisans döneminden kaynaklanan eğitim formasyonu eksikliği nedeniyle kendilerini yeterli görmedikleri, dersleri yanlış ve eksik işledikleri, ayrıca çocukların ilköğretim birinci devreden ikinci devreye geçişte motor beceri ve yetenek gelişimlerinin istenilen düzeyde sağlanamadığı, beden eğitimi derslerinin amaçlarına ulaşabilmesi için öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu bu dersin branş öğretmenleri tarafından yürütülmesi gerektiği hususunda görüş belirtmişlerdir. Diğer taraftan beden eğitimi ders saatlerinin yetersiz olması, sınıfların kalabalık olması, beden eğitimi dersi ile ilgili bilimsel araştırmaların sonuçlarının ilköğretim okulları ve yetkililerce gözardı edilmesi ile okullardaki tesis, malzeme, araç-gereç eksikliği de beden eğitimi dersi öğretim programlarında amaçlanan hedeflere ulaşılmasını güçleştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: *İlköğretim I. ve II. Kademe, Beden Eğitimi Dersi, Sınıf Öğretmeni, Beden Eğitimi Öğretmeni.*

* Bu çalışma aynı adlı doktora tezinin bir bölümünden özetlenmiştir.

** Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, KIRIKKALE

*** Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, ANKARA

**STUDYING THE IMPLEMENTATION OF PHYSICAL EDUCATION CLASSES AT
ELEMENTARY AND SECONDARY SCHOOLS ACCORDING TO ITS GOALS**

ABSTRACT

The purpose of this study was to identify the reasons why physical education classes could not be implemented according to its goals with regard to teachers' being, classroom teachers or physical education teachers, and to identify the problems during the physical education lessons in order to suggest better implementations and contribute to the reconstruction of the programme in regard to child development, and finally make it widely effective use of the physical education classes over elementary and secondary school programmes.

The population of this survey type study was 12.605 physical education and classroom teachers who worked in elementary and secondary schools in Ankara. Randomly selected 1576 physical education and classroom teachers were the sampling of this research. By obtaining experts advice and recommendations for the content validity, a questionnaire was developed by the researcher. SPSS 11.00 (Statistical Package for Social Sciences) was used to analyse the data obtained. Statistically frequency, percentage values, mean (\bar{X}) for the average values were determined and t-test and factor analysis were used. In data analysis and results, $p < 0,05$ was found as a meaningful level.

The results of this study showed that the number of physical education teachers in both the elementary and secondary schools were not enough. Secondly, classroom teachers assessed themselves as inefficient for physical education classes because of their lack of experiences with the teaching in physical education in elementary school lessons during university years, and they noted that they had been insufficient and they had made mistakes while teaching physical education. Thirdly children's motor skills and ability development could not reach the desired point when they passed through the secondary schools from the elementary. Then, most of the classroom teachers suggested that physical educators should teach the physical education classes in the elementary school in order to reach the goals of the programme. They also indicated that it was hard to reach the desired goals in physical education programme because the physical education hours in elementary schools were not enough, classes were overcrowded, the equipments were insufficient and the results of scientific studies about physical education are not taking into consideration by both elementary and secondary schools and responsible individuals in education.

Key Words: *Elementary and Secondary School, Physical Education Lesson, Classroom Teacher, Physical Education Teacher.*

GİRİŞ

Genel eğitim içerisinde beden eğitimi derslerinin çocuklara “yaşam boyu spor” anlayışını aşılması açısından önemi büyüktür. Beden eğitimi derslerine aktif katılım öğrencilerin fiziksel aktivite düzeylerinde önemli bir rol oynadığı gibi çocukluktan yetişkinliğe kadar olan dönemde de etkisini gösterir (Yenal vd., 1999). Çocukların sağlıklarını koruma, egzersiz yapma alışkanlığı kazandırma ve antrenmanı bilinçli yapabilme amaçlarını güden kapsamlı ve kaliteli bir beden eğitimi programı sayesinde çocuklar hem fiziksel aktivitelere bilinçli bir şekilde katılırken hem de deneyimleri sayesinde alışkanlık haline getirdikleri fiziksel aktiviteleri yaşam boyu yapmaya devam ederler (Memiş ve Yıldırım, 2006).

Çocukluk çağında, düşük fiziksel aktiviteden (Olds vd., 2001; Ball vd., 2001) dolayı ortaya çıkan birçok kalp, damar hastalıklarının risk faktörleri ve sedanter yaşam tarzı dikkati çekmektedir (Aarnio, 2003; Saygın ve Mengütay, 2006). Ayrıca zamanla hareketsizliğe alışan çocuk, ileriki yaşlarda yüksek tansiyon, damar sertliği,

şeker hastalığı gibi pek çok rahatsızlığı beraberinde getiren, bugün toplumların ortak bir sorunu haline gelmiş ve patolojik bir olgu olarak kabul edilen şişmanlık sorunu ile karşı karşıya kalmaktadır (Yoshinaya vd., 2004; Tammelin vd., 2004; Davy vd., 2004). Bu durum, çoğu şişman kişide özellikle çocuk ve gençlerde ciddi psikolojik olumsuzluklara neden olmaktadır. Çocuklara okul çağlarında özellikle ilköğretim dönemi süresince beden eğitimi dersleri aracılığıyla fiziksel aktivite alışkanlığı kazandırılmazsa, ilerleyen yaşlarda beden eğitimi, spor ve genel sağlıkla ilgili aktivitelerle katılımlarda sorun yaşamaları kaçınılmazdır (Memiş ve Yıldırım, 2006). Hareketsiz yaşam tarzı özellikle çocuk ve gençlerde organizmanın pek çok fonksiyonunda gerilemeye sebep olarak, sağlık sorunlarını artırmakta ve hastalıklara karşı vücut direncini azaltmaktadır. İlköğretim dönemindeki beden eğitimi dersleri, çocuk ve ergenlerin fiziksel aktivite düzeylerini artırmak için en etkili yoldur (Tappe ve Burgeson, 2004).

Fiziksel olarak aktif olan çocukların büyüdülerinde de fiziksel olarak daha aktif ve daha sağlıklı birer yetişkin oldukları görülmüştür (Kohl vd., 2000). Çocukluktan itibaren beden eğitimi etkinlikleri vasıtası ile düzenli fiziksel aktivite ve egzersiz programlarına katılım alışkanlığı kazandırılan çocuk ve adolesanlarda; kardiyovasküler hastalık risklerinin azaldığı, obez çocukların vücut yağ oranının düştüğü, iç salgı bezlerinin düzenli çalıştığı, kılcal damar sayısının arttığı, daha enerjik bir organizma sağladığı, sinir-kas-eklem koordinasyonunu geliştirdiği, kuvvet-çeviklik-elastikiyet-çabukluk ve dayanıklılığı arttırdığı genel anlamda fiziksel, psikomotor, zihinsel ve duyuşsal gelişimlerinde olumlu etkileri olduğu bilinmektedir (Rowland, 2001; Pinar, 2003; Zorba vd., 2005).

Ayrıca beden eğitimi derslerinde fair play çalışmalarının, etik donanımlara sahip bir genç kuşağın yetiştirilmesine yönelik olarak, ilk ve orta öğretim çağı çocuk ve gençlerine beden eğitimi derslerinde başlatılması, geleceğin sporcu, antrenör, spor adamı, hakem, yazar ve seyircisinin bu kitle içinden yetişecek olması bakımından önem taşımaktadır (Yıldırım, 2005). Çünkü; belli bir yaştan önce kazanılmayan hareket, beceri ve spor yapma alışkanlıklarının sonradan edinilmesi oldukça güçleşmektedir. Bu nedenle beden eğitimi etkinlikleri çocuklara mümkün olduğu kadar erken yaşlarda öğretilmeli ve sevdirilmelidir. Dolayısıyla; ilköğretim birinci kademeyi de içine alacak şekilde beden eğitimi dersinin amaçlarının çok iyi hazırlanmış ve çocuk gelişiminin bütün boyutlarını ele alan, çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek esneklik özelliklerine sahip eğitim programlarının, çok ortamlı eğitim durumlarında, bilinçli beden eğitimi öğretmenlerince veya beden eğitimi dersinin önemini kavramış, yüksek öğretimde beden eğitimi uygulamaları ile ilgili

yeterli bilgiyle donatılmış ve nitelikli bir hizmet öncesi ve içi eğitimden geçmiş sınıf öğretmenlerince uygulanması ile gerçekleştirilebileceği anlaşılmaktadır.

Beden eğitimi derslerinde koşmak ya da oyun oynamanın yanında tüm etkinlikler bir plan ve program çerçevesinde uygulanmalıdır (Tamer, 1987). Kaliteli bir programın uygulandığı günlük beden eğitimi derslerine katılan çocukların katılmayanlara oranla daha fazla motor becerisi ve akademik performans gösterdiği ve okula olan tutumlarının da geliştiği ifade edilmektedir (Jacobsen, 2001). İlköğretim birinci kademedeki beden eğitimi programı başarılı olduğu takdirde, çocuklar ilköğretim ikinci kademe geleceğe dönük planlanan hareket aktivitelerinde yer alan becerileri kazanabilirler. Beden eğitimi derslerinde belirlenen amaçların en önemli hedefi, öğrencilerde ortaöğretim sonrası hayatlarında düzenli olarak spor yapma alışkanlığını ve anlayışını geliştirebilmektir (Yıldırım vd., 1996).

Okullarda beden eğitiminin durumu, dünya çapında kötüye doğru gitmektedir. Yetersiz finansal kaynaklar, ders saatinin azaltılması, personel eksikliği yüzünden beden eğitimi dersi zor durumdadır (Hardman ve Marshall, 2001). Şöyle ki ABD’de dokuzuncu ve on ikinci sınıfların beden eğitimi dersine katılımındaki oran 1991’de %42 iken, 1999’da %29’lara düşmüştür. Beden eğitimi dersleri etkili ve düzenli bir şekilde işlenmezse çocuklar üzerinde olumsuz etkiler görülebilir. Örneğin, derslerde yirmi dakikadan daha az spor ya da egzersiz yapmak veya oyun oynamak çocuklarda hayal kırıklığına ve okuldan soğumaya neden olur (Valois vd., 2004).

Dolayısıyla, şu ana kadar önemini vurguladığımız beden eğitimi dersinin ilköğretim I. ve II. kademedeki gerekliliği ve çocuk gelişimi üzerindeki rolünün göz ardı edilemez bir önem teşkil ettiği gerçeğini de dikkate alarak ilköğretim okullarındaki beden eğitimi dersini yürüten öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda beden eğitimi program ve uygulamalarının incelenmesi zorunlu hale gelmiştir. İlköğretim okullarımızda uygulanmakta olan beden eğitimi ders programı genel eğitimin amaçları doğrultusunda fiziksel hedeflerle birlikte sosyal, bilişsel ve duyuşsal hedefleri de içerir; ancak beden eğitimi programında kazandırılması hedeflenen amaçlar kadar bu amaçlara ulaşmak için nasıl bir yol izlendiği, yapılan etkinliklerin nasıl değerlendirildiği ve bu değerlendirme sonucunda amaçlara ne düzeyde ulaşıldığının da belirlenmesi gereklidir.

Çalışma, beden eğitimi derslerinin; gerek ilköğretim birinci ve ikinci kademe daha etkin ve yaygın duruma getirilmesinde, gerek programın çocuk gelişimine etkisinin yeniden yapılandırılması çalışmalarına katkıda bulunabileceği, gerekse ilköğretim birinci kademe de beden eğitimi öğretmenin gerekliliğine veya söz

konusu alanda yeterli bilgi donanımına sahip sınıf öğretmenine duyulan ihtiyacı vurgulamak düşüncesiyle hazırlandığından hem programcılık açısından hem de dersin uygulamadaki hedeflerine daha etkin ulaşılabilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır.

MATERYAL ve YÖNTEM

Tarama modelindeki bu çalışmanın evreni, Ankara ilinde faaliyet gösteren, ilköğretim okullarının I. ve II. kademesinde görev yapan 11.517 sınıf öğretmeni ile 1.088 beden eğitimi öğretmenin oluşturduğu 12.605 öğretmen olarak belirlenmiştir. Örneklemi oluşturan grubun belirlenmesinde, tabakalama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu, Ankara il merkezine bağlı sekiz ilçe (Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Sincan, Yenimahalle) merkezindeki ilköğretim I. ve II. kademesinde görev yapan, tesadüfî örneklem yöntemi ile ulaşılan 1134 sınıf öğretmeni ve 442 beden eğitimi öğretmeni olmak üzere toplam 1576 öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırma için gerekli olan verilerin toplanmasında araştırmanın amacına uygun olarak geliştirilen, kapsam ve görünüş geçerliliği için, alanın uzmanlarının görüş ve önerileri de dikkate alınarak hazırlanan bir anket kullanılmıştır. Anketin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasına ilişkin pilot uygulama 103 kişilik bir örneklem grubuna uygulanmıştır. Anket üç bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde, araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenlerinin kişisel özelliklerini belirleyici sorular yer alırken, ikinci bölümünde, beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamama nedenlerinin tespitine ilişkin altı alt boyut belirlenmiştir. Alt boyutlar ile bu boyutlara ilişkin faktör yükleri ve Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları birlikte verilmiştir; A- Eğitim sisteminden kaynaklanan nedenler (Faktör yükleri: 0.33-0.72, Cronbach's Alpha değeri: .76), B- Beden eğitimi programından kaynaklanan nedenler (Faktör yükleri: 0.51-0.76 , Cronbach's Alpha değeri: .93), C-Beden eğitimi öğretiminde kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinden kaynaklanan nedenler (Faktör yükleri: 0.37-0.85, Cronbach's Alpha değeri: .83), D-Beden eğitimi öğretiminde kullanılan ölçme ve değerlendirmeden kaynaklanan nedenler (Faktör yükleri: 0.66-0.84, Cronbach's Alpha değeri: .92), E- Öğretmenlerden kaynaklanan nedenler (Faktör yükleri: 0.67-0.80, Cronbach's Alpha değeri: .89), F- Öğrencilerden kaynaklanan nedenler (Faktör yükleri: 0.48-0.87, Cronbach's Alpha değeri: .77) olarak tespit edilmiştir. Anketin üçüncü bölümünde ise sınıf öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersinin

amaçlarına ulaşma durumunun değerlendirilmesine yönelik sorulara yer verilmiştir. Bu bölüme ilişkin faktör yükleri: 0.32-0.83 arasında değişirken, Cronbach's Alpha değeri: .94 olarak bulunmuştur.

Anketin ikinci ve üçüncü bölümünü oluşturan başlıkların her biri ayrı bir ölçekle ölçülmüştür. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde, SPSS 11.0 (Statistical Package for Social Sciences) istatistik paket programından yararlanılmış, verilerin genel dağılım özelliklerini belirlemek için tanımlayıcı istatistik türlerinden frekans ve yüzde dağılımları kullanılmış, ölçeklerdeki ifadelerle ilişkin görüşlerin ortalama değerleri (\bar{x}) verilmiş, ayrıca parametrik istatistik tekniklerinden t-testi ve faktör analizi kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizi ve yorumlarda, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın örnek kitlesini, Ankara ili merkez ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerinden tesadüfi örneklem yöntemi ile ulaşılan 1134 sınıf öğretmeni ve 442 ilköğretim beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır.

“İlköğretim okullarında haftalık ders saatinin yetersiz olması”nın beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamama nedenlerinden biri olarak görme, örnek kitlenin sınıf öğretmeni veya beden eğitimi öğretmeni olmasına göre anlamlı farklılaşma göstermektedir [$t_{(1058,39)} = 12,89$, $p < 0,05$]. Ortalamalar incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin bu yetersizliği sınıf öğretmenlerine nazaran daha fazla bir sorun olarak gördükleri ortaya çıkmıştır (Beden eğitimi öğretmeni: $\bar{x} = 4,248$, Sınıf öğretmeni: $\bar{x} = 3,455$). Ayrıca, hem beden eğitimi öğretmenleri hem de sınıf öğretmenleri büyük oranda birbirlerine yakın olarak “okullara sağlanan teknoloji, araç-gereç vb. gibi olanakların yetersiz olması”nı beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamama nedenlerinden eğitim sisteminden kaynaklanan nedenlerden biri olarak görmektedir (Beden eğitimi öğretmeni: $\bar{x} = 4,524$, Sınıf öğretmeni: $\bar{x} = 4,472$).

“Beden eğitimi dersi ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların ilköğretim okullarına yansımaması”na örnek kitle, beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamamasının eğitim sisteminden kaynaklanan bir neden olduğu görüşüne katılmaktadır (Beden eğitimi öğretmeni: $\bar{x} = 4,319$, Sınıf öğretmeni: $\bar{x} = 4,104$). Ayrıca, beden eğitimi öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerinin bu nedene katılımları arasında da anlamlı farklılık söz konusudur [$t_{(850,98)} = 5,237$, $p < 0,05$].

Beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamamasında eğitim sisteminden kaynaklanan bir neden olarak “ilköğretim I. kademe birinci devreye (1-2-3. sınıflar) beden eğitimi dersinin branş öğretmenleri tarafından verilmemesi”nin bir etken olup olmadığı hususunda örneklem grubunun verdiği cevaplar arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir [$t_{(1254,28)} = 9,353$, $p < 0,05$]. Örneklem grubundaki sınıf öğretmenlerine kıyasla beden eğitimi öğretmenleri bu nedene daha yüksek bir ortalamada katılım sergilemektedirler (Beden eğitimi öğretmeni: $\bar{X} = 4,599$, Sınıf öğretmeni: $\bar{X} = 4,260$).

“İlköğretim I. kademe ikinci devreye (4-5. sınıflar) yeterli beden eğitimi öğretmeni olmadığından çoğu okulda derslere branş öğretmenlerinin girmemesi”ni beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamamasında, eğitim sisteminden kaynaklanan bir neden olarak görülmesine örneklem grubunca katılım yüksek olmakla beraber katılım düzeylerinde anlamlı farklılık bulunmaktadır [$t_{(1185,31)} = 4,717$, $p < 0,05$]. Hem beden eğitimi öğretmenleri hem de sınıf öğretmenleri bu soruna tamamen katılım düzeyinde cevap verirken, beden eğitimi öğretmenleri sınıf öğretmenlerine nazaran daha yüksek bir ortalamaya sahiptirler (Beden eğitimi öğretmeni: $\bar{X} = 4,629$, Sınıf öğretmeni: $\bar{X} = 4,475$).

“İlköğretim beden eğitimi programının, mevcut şartlar içinde gerçekleştirilebilir nitelikte olmayışı”ni beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamamasında beden eğitimi programından kaynaklanan nedenlerden biri olarak görme beden eğitimi öğretmeni olma veya sınıf öğretmeni olmaya göre anlamlı farklılık göstermektedir [$t_{(870,44)} = 2,277$, $p < 0,05$]. Beden eğitimi öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri bu nedene tamamen katılım düzeyinde iştirak etmişlerdir (Beden eğitimi öğretmeni: $\bar{X} = 4,334$, Sınıf öğretmeni: $\bar{X} = 4,220$).

Tablo: 1-A İlköğretim I. ve II. Kademe, Beden Eğitimi Dersinin Amaçlarına Göre Uygulanamama Nedenleri

Nedenler	Ö	1 %	2 %	3 %	4 %	5 %	\bar{X}	s s	t	s d	p
İlköğretim okullarında haftalık ders saatlerinin yetersiz olması.	<i>S</i>	10,4	20,8	4,5	41,5	22,8	3,455	1,321	-	1058,39	,000
	<i>B</i>	2,0	8,6	2,3	36,7	50,5	4,248	0,997	12,89		
Okullara sağlanan teknoloji, araç-gereç vb. gibi olanakların yetersiz olması.	<i>S</i>	,7	4,4	1,8	33,1	60,0	4,472	,796	-	967,65	,183
	<i>B</i>	,7	1,6	,2	39,8	57,7	4,524	,656	1,333		
Beden eğitimi dersi ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların ilköğretim okullarına yansımaması.	<i>S</i>	,5	4,5	7,6	58,8	28,6	4,104	,761	-	850,98	,000
	<i>B</i>	,5	2,9	3,2	51,1	42,3	4,319	,715	5,237		
İlköğretim I. kademe birinci devreye (1-2-3. sınıflar) beden eğitimi derslerinin branş öğretmeni tarafından verilmemesi.	<i>S</i>	1,9	4,1	3,6	47,0	43,4	4,260	,858	-	1254,28	,000
	<i>B</i>		,7	,7	36,4	62,2	4,599	,542	9,353		
İlköğretim I. kademe ikinci devreye (4-5. sınıf) yeterli B. olmadığından çoğu okulda derslere branş öğretmenlerinin girmemesi.	<i>S</i>	1,0	2,4	2,4	36,7	57,5	4,475	,746	-	1185,31	,000
	<i>B</i>		,2	,2	36,0	63,6	4,629	,502	4,717		
İlköğretim beden eğitimi programının, mevcut şartlar içinde gerçekleştirilebilir nitelikte olmayışı.	<i>S</i>	1,1	7,8	6,2	37,5	47,4	4,220	,951	-	870,44	,023
	<i>B</i>	1,4	5,2	3,2	39,1	51,1	4,334	,873	-2,277		
İlköğretim beden eğitimi programının, öğrencilere günlük hayatta gerekli olan psikomotor becerileri kazandırmada yeterli ve uygulanabilir olmayışı.	<i>S</i>	1,4	9,2	10,5	61,6	17,3	3,842	,864	-	812,85	,000
	<i>B</i>	1,1	5,7	4,8	49,3	39,1	4,196	,854	-7,379		
Öğretmenlerin ilköğretim beden eğitimi öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması.	<i>S</i>	1,8	6,6	6,3	37,6	47,8	4,230	,954	-	806,18	,533
	<i>B</i>	1,4	8,6	3,4	42,3	44,3	4,196	,952	,624		
İlköğretim beden eğitimi öğretiminde, sınıfların çok kalabalık olması, istenilen yöntem ve tekniklerin kullanılmasını zorlaştırması.	<i>S</i>	1,1	5,6	4,9	41,2	47,2	4,277	,875	-	1111,78	,000
	<i>B</i>	,5	1,1	1,1	40,3	57,0	4,522	,628	-6,181		

Tablo: 1-B Beden Eğitimi Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumu
Beden Eğitimi ve Sınıf Öğretmeni Olmaya Göre Karşılaştırılması

"Bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirebilme ve geliştirebilme" amacına ulaşabiliyorum.	S	34,6	33,8	15,5	13,9	2,2	2,154	1,110	-32,29	842,23	,000
	B	3,8	8,4	3,2	43,7	41,0	4,095	1,056			
"Sinir, kas ve eklem koordinasyonu geliştirebilme" amacına ulaşabiliyorum.	S	38,0	31,7	12,9	15,7	1,8	2,115	1,132	-47,74	1282,94	,000
	B		3,4	2,5	47,5	46,6	4,373	,698			
"Beden eğitimi ve spor ile ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme" amacına ulaşabiliyorum.	S	7,1	52,0	14,3	23,5	3,2	2,636	1,016	-42,58	1433,13	,000
	B		,2	2,9	60,9	36,0	4,325	,541			

Tablo: 1-C Beden Eğitimi Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumu Ölçeğinin**Beden Eğitimi ve Sınıf Öğretmeni Olmaya Göre Toplam Puanları**

Beden Eğitimi Dersinin Amaçlarına Ulaşma Durumu	S	N	1134	2,962	,700	-	48,819	1360,07	,000
	B		442	4,342	,402				
N: Sayı, S: 1134, B: 442, Hiç Katılmıyorum (1,00-1,80), Katılmıyorum (1,81-2,60), Kararsızım (2,61-3,40), Katılıyorum (3,41-4,20), Tamamen Katılıyorum (4,21-5,00), Kısaltmalar: 1: Hiç katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen katılıyorum, \bar{X} : Ortalama, s: Standart Sapma, s d: Serbestlik derecesi, t: t değeri, p: Anlamlılık düzeyi, S: Sınıf öğretmeni, B: Beden Eğitimi Öğretmeni, Ö: Öğretmen, %: Yüzde									

"İlköğretim beden eğitimi programının, öğrencilere günlük hayatta gerekli olan psikomotor becerileri kazandırmada yeterli ve uygulanabilir olmayışı"nın beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamamasında beden eğitimi programından kaynaklanan nedenlerden biri olarak görülmesine katılımda sınıf öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenleri arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır [$t_{(812,85)} = 7,379$, $p < 0,05$]. Beden eğitimi öğretmenleri bu nedene sınıf öğretmenlerinden daha yüksek ortalamayla katılmaktadırlar (Beden eğitimi öğretmeni: $\bar{X} = 4,196$, Sınıf öğretmeni: $\bar{X} = 3,842$).

Araştırma kitlesini oluşturan sınıf öğretmenleri, beden eğitimi öğretmenlerine göre beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamamasında beden eğitimi öğretiminde kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinden kaynaklanan nedenlerden "öğretmenlerin ilköğretim beden eğitimi öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması"na daha fazla katılmaktadırlar. Bu nedene sınıf öğretmenlerinin katılım puanı tamamen katılım düzeyinde iken beden eğitimi öğretmenlerinin puanı ise katılım düzeyinde kalmıştır (Sınıf öğretmeni: $\bar{X} = 4,230$, Beden eğitimi öğretmeni: $\bar{X} = 4,196$). Beden eğitimi öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerinin bu nedene katılımlarında kendi aralarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır [$t_{(806,18)} = 624$, $p > 0,05$]. Örnek kitledeki, "ilköğretim beden eğitimi öğretiminde, sınıfların çok kalabalık olması, istenilen yöntem ve tekniklerin

kullanılmasını zorlaştırması” nedenine hem sınıf öğretmenleri hem de beden eğitimi öğretmenlerinin katılım düzeyleri tamamen katılım seviyesinde bulunmaktadır (Beden eğitimi öğretmeni: $\bar{x} = 4,522$, Sınıf öğretmeni: $\bar{x} = 4,277$). Sınıf öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenleri arasında bu neden için belirtilen katılım düzeylerine göre anlamlı farklılık bulunmaktadır [$t_{(1111,78)} = 6,181, p < 0,05$].

Tablo 2: İlköğretim I. ve II. Kademe Beden Eğitimi Dersinin Amaçlarına Göre Uygulanamama Nedenleri

Nedenler	Tercihler						Toplam	\bar{x}	s s
	1	2	3	4	5				
Okullara sağlanan teknoloji, araç-gereç vb. gibi olanakların yetersiz olması	N	11	57	21	551	936	1576	4,487	,760
	%	,7	3,6	1,3	35,0	59,4	100,0		
Beden eğitimi dersi ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların ilköğretim okullarına yansımaması.	N	8	64	100	892	512	1576	4,165	,754
	%	,5	4,1	6,3	56,6	32,5	100,0		
İlköğretim beden eğitimi programının, mevcut şartlar içinde gerçekleştirilebilir nitelikte olmayışı.	N	19	112	84	598	763	1576	4,252	,931
	%	1,2	7,1	5,3	37,9	48,4	100,0		
İlköğretim beden eğitimi programının, öğrencilerin günlük hayatta gerekli olan psikomotor becerileri kazandırmada yeterli ve uygulanabilir olmayışı.	N	21	129	140	917	369	1576	3,941	,876
	%	1,3	8,2	8,9	58,2	23,4	100,0		
Öğretmenlerin ilköğretim beden eğitimi öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması.	N	26	113	86	613	738	1576	4,220	,953
	%	1,6	7,2	5,5	38,9	46,8	100,0		
İlköğretim beden eğitimi öğretiminde, sınıfların çok kalabalık olması, istenilen yöntem ve tekniklerin kullanılmasını zorlaştırması.	N	14	69	61	645	787	1576	4,346	,820
	%	,9	4,4	3,9	40,9	49,9	100,0		
Türkiye'deki okul, derslik ve spor salonlarının sayısının yetersiz olması.	N	3	12	19	491	1051	1576	4,633	,570
	%	,2	,8	1,2	31,1	66,7	100,0		
İlköğretim I. kademe birinci devreye (1-2-3. sınıflar) beden eğitimi derslerinin branş öğretmeni tarafından verilmemesi.	N	21	50	44	694	767	1576	4,355	,797
	%	1,3	3,2	2,8	44,0	48,7	100,0		
İlköğretim I. kademe ikinci devreye (4-5. sınıflar) yeterli beden eğitimi öğretmeni olmadığından çoğu okulda derslere branş öğretmenlerinin girmemesi.	N	11	28	28	575	934	1576	4,518	,689
	%	,7	1,8	1,8	36,5	59,3	100,0		
Hiç Katılmıyorum (1,00-1,80), Katılmıyorum (1,81-2,60), Kararsızım (2,61-3,40), Katılıyorum (3,41-4,20), Tamamen Katılıyorum (4,21-5,00) Kısaltmalar: 1: Hiç katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen katılıyorum, \bar{x} : Ortalama, s: Standart Sapma, N: Sayı, %: Yüzde									

Beden eğitimi dersinin amaçlarından “bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirebilme ve geliştirebilme” amacına beden eğitimi öğretmenleri 4,095 aritmetik ortalamayla ulaşabildiklerini, sınıf öğretmenleri ise 2,154 aritmetik ortalamayla bu amaca ulaşamadıklarını belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenleri bu amaca %68,4 oranında genel olarak ulaşamadıklarını belirtirken, beden eğitimi öğretmenleri ise %84,7 oranında genel olarak ulaştıklarını belirtmişlerdir. Beden eğitimi öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerinin adı geçen amaca ulaşabilme durumlarında anlamlı farklılık bulunmaktadır [$t_{(842,23)} = 32,29, p < 0,05$].

Örnek kitledeki sınıf öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi dersinin amaçlarından “sinir, kas ve eklem koordinasyonu geliştirebilme” amacına ulaşabilme düzeylerinde anlamlı farklılık bulunmaktadır [$t_{(1282,94)} = 47,74, p < 0,05$]. Beden eğitimi öğretmenleri sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme hedefine tamamen ulaşabildiğini belirtirlerken, sınıf öğretmenleri bu nedene ulaşamadıklarını belirtmişlerdir (Beden eğitimi öğretmeni: $\bar{x} = 4,373$, Sınıf öğretmeni: $\bar{x} = 2,115$). Sınıf öğretmenleri bu amaca %69,7 oranında genel olarak ulaşamadıklarını belirtirlerken, beden eğitimi öğretmenleri bu amaca %94,1 oranında genel olarak ulaştıklarını belirtmişlerdir.

Çalışmanın örnek kitlesinde bulunan beden eğitimi öğretmenleri, beden eğitimi dersinin amaçlarından “beden eğitimi ve spor ile ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme” amacına tamamen ulaşabildiklerini ($\bar{x} = 4,325$) belirtirken, sınıf öğretmenleri ise, bu amaca ortalama olarak ulaşıp ulaşmadıkları hususunda kararsızdılar ($\bar{x} = 2,636$). Beden eğitimi öğretmenleri söz konusu amaca %60,9 oranında ulaşabildiklerini ve %36 oranında tamamen ulaşabildiklerini belirtirlerken, sınıf öğretmenleri ise %59,1 oranında bu amaca genel olarak ulaşamadıklarını belirtmişlerdir. Özellikle beden eğitimi öğretmenlerinden söz konusu amaca, hiç ulaşamayan bulunmamaktadır. Örnek kitledeki sınıf öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenlerinin bu amaca ulaşabilme durumları açısından aralarında anlamlı farklılık bulunmaktadır [$t_{(1433,13)} = 42,58, p < 0,05$].

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmanın örnek kitlesini, Ankara ili merkez ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerinden tesadüfi örneklem yöntemi ile ulaşılan 1134 sınıf öğretmeni ve 442 ilköğretim beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır.

İlköğretim okullarında haftalık ders saatinin yetersiz olmasının beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamama nedenlerinden biri olarak görmede, beden eğitimi öğretmenleri bu yetersizliği sınıf öğretmenlerine nazaran daha etkin bir sorun olarak görmektedirler. Beden eğitimi öğretmenleri $\bar{x} = 4,248$ ortalamayla, sınıf öğretmenleri ise $\bar{x} = 3,455$ ortalamayla adı geçen nedene katılmaktadırlar (Tablo: 1-A). Araştırma bulgularına göre, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin haftalık beden eğitimi ders saatinin yetersiz olduğu hususunda genel bir kanı içerisinde olduğu söylenebilir (Demirhan vd., 2003b; Taşmektepligil vd., 2006). Bugün pek çok ülke, okullardaki beden eğitimi ve spor derslerini arttırarak sporda başarılı öğrencileri teşvik etmek amacıyla ödül ve burs verme yoluna gitmiştir. Spor bilinci ve alışkanlığı eğitim-öğretim dönemlerinde gereği gibi ele alınmayan beden eğitimi dersi nedeniyle yeterince oluşmamaktadır. Beden eğitimi dersleri yoluyla fiziksel aktivite konularını bilen ve değerli bulan, düzenli fiziksel aktivite yapan, fiziksel uygunluğu gelişmiş, toplumsal sorunlara karşı sorumluluk alabilen ve yaşam boyu spor felsefesini benimsemiş sağlıklı bireyler yetiştirmek için öncelikle okullardaki haftalık ders saatlerinin arttırılması ve öğrencilere yeterince aktif olma fırsatı verilmesi gereklidir (Özşaker ve Orhun, 2005; Coe, 2003; Ocak ve Tortop, 2006).

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamamasında eğitim sisteminden kaynaklanan nedenlerden, okullara sağlanan teknoloji, araç-gereç vb. gibi olanakların yetersiz olmasına örneklem grubun görüşleri %94,4 oranında katılım ve tamamen katılım düzeyinde biçimlenmiştir ($\bar{x} = 4,487$) (Tablo: 2). Eğitim sisteminden kaynaklanan diğer bir neden olarak, Türkiye'deki okul, derslik ve spor salonlarının sayısının yetersiz olmasına %97,8 oranla sınıf öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenleri genel olarak katılmaktayken bu nedene genel katılım aritmetik ortalaması 4,633'tür (Tablo: 2). Araştırmada, hem sınıf öğretmenleri hem de beden eğitimi öğretmenleri adı geçen nedenlerin önemli olduğunu, okul, derslik ve spor salonlarının yetersizliği yanında okullarda teknoloji, araç-gereç vb. olanaklarında yetersiz olduğunu ve bu nedenle beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamadığını (Ocak ve Tortop, 2006; Yenal vd., 1999 Demirhan vd., 2003ab; Pulur ve Ocak, 2006) ortaya koymaktadırlar, saha ve spor salonu olan okulların ise çoğunun bu yerleri amacına uygun kullanmıyor olması ve okulların ekonomik gücünün yetersiz olması nedeniyle beden eğitimi derslerine gereken önemin verilmediği gibi, amacına uygun işlenmediği de araştırma bulgularına göre söylenebilir (Pehlivan vd., 2003; Taşmektepligil vd., 2006).

Beden eğitimi dersi ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların ilköğretim okullarına yansımaması, beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamamasında eğitim sisteminden kaynaklanan önemli nedenlerden biridir. Beden eğitimi öğretmenleri bu nedene %93,4 oranında ve sınıf öğretmenleri %87,4 oranında genel olarak katılmaktadırlar (Tablo: 1-A). Beden eğitimi öğretmenlerinin adı geçen nedene sınıf öğretmenlerine nazaran daha fazla katılması, beden eğitimi dersine gösterilen hassasiyetin sınıf öğretmenlerinden daha üst düzeyde olmasından kaynaklanabilir.

Genel olarak araştırma örnek kitlesini oluşturan sınıf öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenleri beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamamasında eğitim sisteminden kaynaklanan nedenlerden, ilköğretim I. kademe birinci devreye (1-2-3. sınıflar) beden eğitimi derslerinin branş öğretmeni tarafından verilmemesini önemli bir neden olarak görmekte-dirler ($\bar{X} = 4,355$) (Tablo: 2). Bu nedene, görüşülen beden eğitimi öğretmenleri beden eğitimi dersinin kendi branşı olduğundan, sınıf öğretmenleri ise beden eğitimi dersinin kendi branşları olmadığından dolayı beden eğitimi dersinin amaçlarına ulaşamama endişesiyle katılmakta olabilirler. Yine aynı sebeplerden dolayı örnek kitle ilköğretim I. kademe ikinci devreye (4-5. sınıflar) yeterli beden eğitimi öğretmeni olmadığından, çoğu okulda derslere branş öğretmenlerinin girmemesi nedenine ($\bar{X} = 4,518$) katılıyor olabilirler (Tablo: 2). İlköğretim okullarının birinci ve ikinci kademelerinde beden eğitimi öğretmeni sayısının yetersiz olması nedeniyle derslerin boş geçtiği, çoğu zaman derslerin amaç dışı kullanıldığı bulgulardan ortaya çıkmaktadır (Yenal vd., 1999). Oysaki bugün toplumlar, sağlıklı bireyler yetiştirmek amacıyla beden eğitimi dersini genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olarak kabul ederek, bireyin yaşamının her devresini kapsayacak şekilde devlet politikalarını düzenler (Pehlivan vd., 2003). Şu gerçekte unutulmamalıdır ki; beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenci kitleleri üzerine olumlu etkiler bırakarak onların geleceğine katkıda buldukları, davranışlarını etkiledikleri ve öğrencilerin sportif etkinliklerden keyif almalarını sağladıkları yapılan çalışmalar sonucunda ortaya konmuştur (Feddy, 1998; Pulur ve Ocak, 2006; Yetim, 1999). Bugün Türkiye'deki ilk ve ortaöğretimde okuyan öğrencilerin fiziksel, psiko-sosyal ve fizyolojik gelişimlerinde, fiziksel aktivitelerin alışkanlık haline getirilip sevdirmesinde beden eğitimi derslerinin, ders dışı sportif etkinliklerin ve birey olarak beden eğitimi öğretmenlerinin önemli bir yeri bulunmaktadır (Tamer ve Pulur, 2001). Araştırma bulgularından da anlaşılacağı gibi beden eğitimi derslerinin amaçlarına ulaşabilmesi ve dersin kalitesinin de daha yüksek olması için öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu bu dersin branş öğretmenleri tarafından yürütülmesi gerektiği hususunda görüş belirtmişlerdir (Ocak ve Tortop, 2006; Kangalgil ve Dönmez, 2003; Özşaker ve Orhun 2005).

İlköğretim beden eğitimi programının, mevcut şartlar içinde gerçekleştirilebilir nitelikte olmayışına örnek kitle %86,3 oranında genel olarak katılmaktadır (\bar{x} = 4,252) (Tablo: 2). Bu nedene katılım, ilköğretimde beden eğitimi programının öğretmenler açısından işlevsel olmadığını, ilköğretim devresinde beden eğitimi dersi için okullarda gerekli zeminlerin hazırlanması gerektiğini göstermektedir. Beden eğitimi programları günü kurtarma amaçlı olmayan, öğrencilerin gelişim seviyelerine uygun, eğlenceli deneyimler sunabilen, beceri gelişimlerini dikkate alan ve öğrencilere fiziksel aktivite alışkanlığı kazandıracak biçimde (Valois vd., 2004; Trudeau ve Shephard, 2005) düzenlenmeli ve okullarda gerekli zeminlerin hazırlanması sağlanmalıdır.

Araştırma kitesindeki beden eğitimi öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri, beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanamamasında beden eğitimi öğretiminde kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinden kaynaklanan nedenlerden, öğretmenlerin, ilköğretim beden eğitimi öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmayışlarına %85,7 oranında genel olarak katılmaktadırlar (\bar{x} = 4,220) (Tablo: 2). Thornton, müfredatın bütün konularından sorumlu olan sınıf öğretmenlerine düşen sorumluluğun büyük olduğunu belirtmiş ve öğretmenlerin öğretecekleri konuları bilmelerinin yeterli olmadığını vurgulayarak, öğretmenlerin öğretim metotlarını ve uygulama yöntemlerini de bilmeleri gerektiğine dikkat çekmiştir (Thornton, 2001). Ayrıca ilköğretim beden eğitimi öğretiminde, sınıfların çok kalabalık olması, istenilen yöntem ve tekniklerin kullanılmasını zorlaştırdığına da örnek kitle genel olarak %90,8 oranında katılmaktadır (\bar{x} = 4,346) (Tablo: 2). Bulgular ışığında, sınıf öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenleri sınıfların çok kalabalık olmasının (Pulur ve Ocak, 2006) ve beden eğitimi öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler hakkında yeterli bilgiye sahip olunmamasının, beden eğitimi dersinin amaçlarına göre uygulanmasının önünde bir engel olduğunu düşünmektedir ve bu engellerin ortadan kaldırılması gerektiği hususunda fikir birliği içinde olduklarını ortaya koymuşlardır.

İlköğretim beden eğitimi programının, öğrencilere günlük hayatta gerekli olan psikomotor becerileri kazandırmada yeterli ve uygulanabilir olmayışına beden eğitimi öğretmenleri (%88,4), sınıf öğretmenlerine (%78,9) kıyasla daha yüksek oranda katılmışlardır (Tablo: 1-A). Beden eğitimi öğretmenleri, ilköğretim beden eğitimi programının öğrencilerin buldukları dönem gereği eğitici oyunlara yer verilmemesini ve öğrencilere günlük hayatta gerekli psikomotor becerileri kazandırmada yeterli olmayışını sınıf öğretmenlerine nazaran daha fazla eleştirmekte ve bu nedenlerin öneminin daha çok farkındadırlar.

Beden eğitimi dersinin amaçlarına ulaşma durumu araştırma bulgularına göre, sınıf öğretmeni olma veya beden eğitimi öğretmeni olmaya göre değişmektedir. Beden eğitimi dersinin amaçlarından, bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirebilme ve geliştirebilme amacına beden eğitimi öğretmenleri genel olarak %84,7 oranında ulaşabildiklerini belirtirlerken, sınıf öğretmenleri bu amaca genel olarak %68,4 oranında ulaşamadıklarını belirtmektedirler (Tablo: 1-B). Beden eğitimi öğretmenleri sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme hedefine tamamen ulaşabildiğini belirtirlerken ($\bar{x} = 4,373$), sınıf öğretmenleri ise bu nedene ulaşamadıklarını belirtmişlerdir ($\bar{x} = 2,115$) (Tablo:1-B). İlköğretim yıllarında temel motor becerileri olgun düzeyde kazandırmak, çocukların ileriki yıllarda sportif aktivitelere katılımlarını motive etmek açısından önemlidir (Taşer, 2004). Ancak çocukların, ilköğretim birinci devreden ikinci devreye geçişte motor beceri ve yetenek gelişimlerinin optimal düzeyde sağlanmadığı, bu nedenle ilköğretim ikinci devre çocukların motor özelliklerinde belirgin bir yetersizliğin görüldüğü ve çocukların ilköğretim ikinci kademeye motor beceri ve yetenekleri tam olarak geliştirilmeden geçmelerinin yanında (Yenal vd., 1999) uygulanmakta olan beden eğitimi ders etkinliklerinin istenen ölçüde öğrencilerin fiziksel uygunluklarında da anlamlı gelişmelere yol açmadığı söylenebilir (Koçak ve Kartal, 2003).

Beden eğitimi öğretmenleri beden eğitimi dersinin amaçlarından beden eğitimi ve spor ile ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme amacına genel olarak %96,9 oranında ulaşabildiklerini, sınıf öğretmenleri ise bu amaca genel olarak %59,1 oranında ulaşamadıklarını belirtmektedirler (Tablo: 1-B). Beden eğitimi ve spor ile ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıkların kazandırılması, bununla birlikte sporun fizyolojik bir gereksinim olarak algılanması için bireye bunun küçük yaşlarda aşılaraq, beden eğitimi derslerinde teorik bilgilerle öğrencilerin spor ile ilgili genel bilgi düzeylerinin artırılması gerekmektedir (Chen ve Enis, 2004). İlköğretim öğrencileri üzerine yapılan bir çalışmada, öğrencilerin egzersizin sağlıklarını koruduğunu ve geliştirdiğini tam olarak bilmedikleri tespit edilmiş (Placek vd., 2001) ve bu sonuç çalışmayla paralellik göstermektedir. Şu gerçekte göz ardı edilmemelidir ki sağlıklı bir neslin yetişmesi için, bireylere çocukluk çağından itibaren fiziksel aktivitelere katılım ile bu katılımlara olumlu tutumlar geliştirmesinin önemi büyüktür.

Beden eğitimi dersinin amaçlarına ulaşma durumunun genel analizine göre, beden eğitimi öğretmenlerinin tamamen beden eğitimi dersinin amaçlarına ulaşabildiği görülmektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi dersinin amaçlarına ulaşabilme aritmetik ortalaması 4,342'dir. Sınıf öğretmenleri ise bu amaçların büyük çoğunluğuna ulaşamamaktadırlar ($\bar{x} = 2,962$) (Tablo: 1-C).

Araştırma bulguları, amaçlara ulaşma hususunda beden eğitimi öğretmenlerinin son derece başarılı olduğunu göstermiştir. Bu araştırma mevcut durumda ilköğretim birinci kademe birinci devrede beden eğitimi derslerinin amaçlarına çeşitli nedenlerden ötürü ulaşamadığını göstermektedir (Çöker, 1991). Bunun aksine ilköğretim II. kademede ise beden eğitimi derslerinin, beden eğitimi öğretmeni yeterli olan okullarda, branş öğretmeni tarafından mevcut şartlar içinde en verimli şekilde işlenmeye çalışıldığı (Gündüz vd., 2006; Pulur ve Ocak, 2006) dolayısıyla; beden eğitimi derslerinin amaçlarına ulaşabilmesi ve işlevselliğinin korunabilmesi için ilköğretim birinci kademe birinci devrede beden eğitimi derslerinin, beden eğitimi öğretmenleri tarafından uygulanmasının gerekliliği (McKenzie vd., 1997; Hergüner vd., 2004; Şirin ve Bozkurt, 2005) yapılmış olan çalışmayla tespit edilmiştir.

Çocukların, bugün yirmi yıl öncesinin çocuklarına nazaran daha hareketsiz, daha kilolu ve daha yağlı oldukları acı bir gerçektir. Amerikan Spor Hekimliği Koleji, çocukların haftada en az üç gün yirmişer dakikalık yoğun fiziki faaliyette bulunmalarını önermektedir. Dolayısıyla çocukların okul öncesinden başlayan uygun hareket eğitimi ortamı içerisinde gelişmeleri desteklenmeli, onlara yaşam boyu düzenli spor yapma alışkanlıkları kazandırılmalıdır (Haslofca vd., 2006). Özellikle okul yıllarında beden eğitimi etkinlikleri aracılığıyla düzenli olarak yaptırılan fiziksel aktivitelerin, yetişkinlikteki fiziksel aktivitelere katılım düzeyini olumlu yönde etkilediği de yapılan çalışmalarda vurgulanmıştır (Memiş, 2007; Telema vd., 2005).

İlköğretim I. ve II. kademede görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi dersine ilişkin görüşlerini belirlemek; böylece ilköğretim programında yer alan ve uygulanmakta olan beden eğitimi dersinin amaçlarının en iyi şekilde gerçekleştirilip, öğrencilere gerekli niteliklerin kazandırılması için neler yapılması gerektiğini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan çalışmanın, bulgularından da anlaşıldığı üzere okullardaki temel sorunlar ve eksiklikler giderilmeden çağın istem ve beklentileri doğrultusunda değiştirilerek uygulamaya konulan beden eğitimi öğretim programının sınıf öğretmenleri ile beden eğitimi öğretmenlerine gerekli bilgilendirme yapılmadan (Ocak ve Tortop, 2006) ilköğretim okullarındaki beden eğitimi dersi etkinliklerinden istenilen ve hedeflenen sonuçların elde edilmesi mümkün görülmemektedir (Körmükçü, 2006). Özellikle ilköğretimde beden eğitimi programlarını biraz daha hedeflenen amaçlara ulaştırmaya yönelik çalışmaların yapılması sağlıklı toplumların yetiştirilmesi için önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

1. AARNIO, M. (2003). Leisure-Time Physical Activity in Late Adolescence, A Cohort Study of Stability, Correlates and Familial Aggregation in Twin Boys and Girls, *Journal of Sports Science and Medicine*, 2(2): 1-41.
2. BALL, E.J., O'CONNOR, J., ABBOTT, R., STEINBECK, K.S., DAVIES, P.S.W., WISHART, C., GASKIN, K.J., and BAUR, L.A. (2001). Total Energy Expenditure, Body Fatness and Physical Activity in Children Aged 6-9 Years, *American Jour. of Clin. Nutr.*, LXXIV: 524-528.
3. CHEN, A., ENNIS, D.C. (2004). Goals, Interests and Learning in Physical Education, *The Journal of Educational Research*, July/August, Univ. of Maryland College Park, XCVII (6): 329-338.
4. COE, D.P. (2003). The Importance of Physical Education Closses in Relotion to Physical Activity Behaviors, Physical Fitness and Acedemic Achievement in Middle Scholl Children, The Degree of Doctor of Philosophy, Michigan State University, (Proquest Online Veri Tabanı, UMI No: 3115952, 14/05/2005).
5. ÇÖKER, H.N. (1991). Ankara İlkokullarında Beden Eğitimi Derslerinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
6. DAVY, M.B., HARELL, K., STEWART, J., and KING, D. (2004). Bod Weight Status, Dietary Habits and Physical Activity Levels of Middle School-Aged Children in Rural Mississipi, *Southern Medical Journal*, XCVII (6): 571-577.
7. DEMİRHAN, G., COŞKUN, H., ALTAY, F., ŞAHİN, R., GÜVENÇ, A., ARSLAN, A., ve AÇIKADA, C. (2003a). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Hizmet Yıllarına Göre Öğretim Programı İçeriğinin Belirlenen Amaçları Gerçekleştirme Düzeyine İlişkin Görüşleri, *Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi*, 10-11 Ekim, Ankara, 32-40.
8. DEMİRHAN, G., ÇOŞKUN, H., ALTAY, F., ŞAHİN, R., GÜVENÇ, A., ARSLAN, A., ve AÇIKADA, C. (2003b). İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Amaçlarına Ulaşma Düzeyine İlişkin Görüşler, III. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Olimpik Eğitim ve Spor Kültürü Sempozyumu, 23-24 Mayıs, Bursa, Burfaş Ofset Tesisleri, 66-75.
9. FEDDY, A.D.B. (1998). Perceptions of Competence, Affect and Persistence of Ghanaian Elementary School Students: Specialist Versus Non-Specialist Physical Education Teachers, The Degree of Doctor of Philosophy, Oregon State University, (Proquest Online Veri Tabanı UMI No: 9833295, 16/03/2006).
10. GÜNDÜZ, N., YILMAZ, G., SÖZEN, T., YILDIZ, E. (2006). Ankara'da İlköğretim Okullarında Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğini Seçme Nedenleri, Meslekle İlgili Hedef ve Sorumlulukları ve Beden Eğitimi

- Dersine İlişkin Eğitim-Öğretim Yaklaşımları, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım, Muğla, 578-580.
11. HARDMAN, K., MARSHALL, J. (2001). The State and Status of Physical Education in Schools in International Context, *European Physical Education Review*, VI(3):,203-229.
 12. HASLOFÇA, E., HASLOFÇA F., KUTLAY, E. (2006). 7-8 Yaş Kız Çocuklarında Fiziksel Uygunluk Parametreleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım, Muğla, 335-337.
 13. HERGÜNER, G., ARSLAN, S., ve AYAN, S. (2004). İlköğretim I. Kademe Beden Eğitimi Öğretmeni İhtiyacı, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Ankara, VIII(2-3): 127-141.
 14. JACOBSEN, J.J. (2001). Effects of Physical Activity on the Performance of Simple Addition Among Fourth and Fifth Grade Students, The University of South Dakota, (Proquest Online Veri Tabanı UMI No: 3015407, 12/09/2005).
 15. KANGALGİL, M., DÖNMEZ, B. (2003). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Görüşleri, Ankara, Milli Eğitim Yayınları, (159): 125-131.
 16. KOÇAK, S., KARTAL, A. (2003). İlköğretim Öğrencilerinin Bir Öğretim Döneminde Fiziksel Uygunluk Gelişimlerinde Değişimin İncelenmesi, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, VIII(1): 53-60.
 17. KOHL, H.W., FULTON, J.E., and CASPERSEN, C.J. (2000). Assessment of Physical Activity Among Children and Adolescents: A Review and Synthesis, *Preventive Medicine*, XXXI: 54-76.
 18. KÖRMÜKÇÜ, Y. (2006). İlköğretim I. Kademe Beden Eğitimi Derslerinin Program ve Uygulamalarındaki Sorunlar, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım, Muğla, 659-661.
 19. MCKENZIE, T.L., SALLIS, J.F., FAUCETTE, N., ROBY, J.J., and KOLODY, B. (1997). Long-term Effects of a Physical Education Curriculum and Staff Development Program; *SPARK, Research Quarterly for Exercise and Sport*, LXVIII (4): 280-290.
 20. MEMİŞ, A.U. (2007). Çocukluk ve Ergenlikteki Fiziksel Aktivite Deneyimleri ile Yetişkinlikteki Fiziksel Aktivite Düzeyi Arasındaki İlişki, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.
 21. MEMİŞ, A.U., YILDIRAN, İ. (2006). Erken Yaşlarda Fiziksel Aktivite Alışkanlığı Kazanılmasının Toplum Sağlığı Açısından Önemi, Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi, 14-16 Nisan, Gazi Üniversitesi, Ankara, Kök Yayıncılık, I, 567-572.

22. OCAK, Y., TORTOP, Y. (2006). Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Derslerine İlişkin Genel Görüşleri ve Beden Eğitimi Derslerini Yürütürken Karşılaştıkları Sorunları, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım, Muğla, 663-669.
23. OLDS, T., DOLMAN, J., NORTON, K., HARTEN, N., JURIMAE, T., and HILLS, A.P. (2001). A Century of Growth in Australian Children in, Body Composition Assessment in Children and Adolescents, Basel: Karger, XLIV: 85-103.
24. ÖZŞAKER, M., ORHUN, A. (2005). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersinin Amaç ve İçeriğine İlişkin Sorunlar, 4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 10-11 Haziran, Bursa, 103-114.
25. PEHLİVAN, Z., DÖNMEZ, B., ve YAŞAT, H. (2003). Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüşleri, Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, 10-11 Ekim, Ankara, 80-87.
26. PINAR, S. (2003). Çocuklarda Fiziksel Aktivite ile Daha Sağlıklı Yaşam, IX. Ulusal Spor Hekimliği Kongre Kitabı, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 259-270.
27. PLACEK, J.H., GRIFFIN, L.L., DODDS, P., RAYMOND, C., TREMINO, F., and JAMES, A. (2001). Middle School Students' Conceptions of Fitness: The Long Road to a Healthy Lifestyle, Journal of Teaching in Physical Education, XX: 314-323.
28. PULUR, A., OCAK, Y. (2006). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, Beden Eğitimi Derslerinin İşlenişindeki Tutum ve Davranışlarının Araştırılması, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım, Muğla, 1273-1277.
29. ROWLAND, T.W. (2001). The Role of Physical Activity and Fitness in Children in the Prevention of Adult Cardiovascular Disease, Progress in Pediatric Cardiology, XII: 199-203.
30. SAYGIN, Ö., MENGÜTAY, S. (2006). Çocuklarda Fiziksel Aktivite ve Fiziksel Uygunluk Arasındaki İlişkinin Araştırılması, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım, Muğla, 371-373.
31. ŞİRİN, F.E., BOZKURT, İ. (2005). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersi ile İlgili Tutum ve Uygulamaları, 4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 10-11 Haziran, Bursa, 96-102.
32. TAMER, K. (1987). Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları No:101, Meteksan Limited Şirketi, 2,4-6,7,9,36-38.
33. TAMER, K., PULUR, A. (2001). Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri, Ankara, Kozan Ofset Matbaacılık, 2-17,51,52,57,58.
34. TAMMELIN, T., LAITINEN, J., and NAYHA, S. (2004). Change in the Level of Physical Activity from Adolescence into Adulthood and Obesity at the Age of 31 Years, International Journal of Obesity, XXVIII: 775-782.

35. TAPPE, M.K., BURGESSON, C.R. (2004). Physical Education: A Cornerstone for Physically Active Lifestyles, *Journal of Teaching in Physical Education*, XXIII: 281-299.
36. TAŞER, H. (2004). Değişken Alıştırma Yönteminin İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Fırlatma Becerisine Olan Etkisi, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimler Dergisi*, II(1): 27-30.
37. TAŞMEKTEPLİGİL, M.Y., YILMAZ, Ç., İMAMOĞLU, O., ve AĞAOĞLU, Y.S. (2006). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Ders Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyi ve Bu Konudaki Yeni Yaklaşımların Değerlendirilmesi, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım, Muğla, 594-599.
38. TELEMA, R., YANG, X., VIKARI, J., VALIMAKI, I., WANNE, O., and RAITAKARI, O. (2005). Physical Activity from Childhood: A 21-Year Tracking Study, *American Journal of Preventive Medicine*, XXVIII (3): 267-273.
39. THORNTON, S.J. (2001). Educating the Educators, Rethinking Subject Matter and Methods Theory into Practice, *XL:1*, 72-78.
40. TRUDEAU, F., SHEPHARD, R.J.(2005). Contribution of School Programmes to Physical Activity Levels and Attitudes in Children and Adults, *Sports Medicine*, XXXV (2): 89-105.
41. VALOIS, R.F., ZULLIG, K.J., HUEBNER, E.S., and DRANE, J.W. (2004). Physical Activity Behaviors and Perceived Life Satisfaction Among Public High School Adolescents, *Journal of School Health*, LXXIV:2, 59-65.
42. YENAL, T.H., ÇAMLIYER, H., ve SARACALOĞLU, S.A. (1999). İlköğretim İkinci Devre Çocuklarında Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin Motor Beceri ve Yetenekler Üzerine Etkisi, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, IV(3): 15-24.
43. YETİM, A.A. (1999). Öğretmenlik Mesleği ve Beden Eğitimi Spor Öğretmeninin Sosyal Görevleri, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Ankara, III(3): 222-234.
44. YILDIRAN, İ. (2005). Fair Play Eğitiminde Beden Eğitiminin Rolü, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, X(1): 3-16.
45. YILDIRAN, İ., YETİM, A. (1996). Ortaöğretimde Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, I(3): 36-43.
46. YOSHINAYA, M., SHIMOGO, A., KORIYAMA, C., NOMURA, Y., MIYATA, K., HASHIGUCHI, J., and ARIMA, K. (2004). Rapid Increase in the Prevalence of Obesity in Elementary School Children, *International Journal of Obesity*, XXVIII: 494-499.
47. ZORBA, E., İKİZLER, C.H., TEKİN, A., MİÇOĞULLAR, O., ZORBA, E. (2005). Herkes için Spor, *İstanbul, Morpa Kültür Yayınları*, 117-155.